

До ювілею Василя Яковича Тація

13 січня 2015 року виповнилося 75 років від дня народження та 50 років науково-педагогічної і громадської діяльності видатного вченого-правознавця, талановитого педагога, доктора юридичних наук, професора, академіка Національної академії наук України, президента Національної академії правових наук України, ректора Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, заслуженого діяча науки і техніки України, лауреата Державних премій України, державного радника юстиції 1-го класу, Героя України Василя Яковича Тація.

В. Я. Тацій народився в Полтаві в сім'ї службовців. Свою трудову діяльність він розпочав у 1957 році токарем Полтавського паровозного депо. Після закінчення Харківського юридичного інституту обіймав посади помічника прокурора району, прокурора відділу по нагляду за розглядом у судах кримінальних справ у Полтавській обласній прокуратурі.

З 1966 року життя і діяльність Василя Яковича Тація пов'язані з Національним юридичним університетом імені Ярослава Мудрого (раніше – Харківський юридичний інститут): аспірант, старший викладач, доцент, заступник декана денного факультету, проректор з наукової роботи, з липня 1987 року і до цього часу – ректор Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого і водночас (з 1991 року) завідувач кафедри кримінального права Університету.

1970 року Василь Якович захистив кандидатську дисертацію, 1973 року йому присвоєно вчене звання доцента. 1984 року відбувся захист докторської дисертації на тему «Проблеми відповідальності за господарські злочини: об'єкт та система», а вже 1985 року йому присвоєно вчене звання професора.

В. Я. Тацій – автор понад 500 наукових праць, у тому числі близько 50 монографій, навчальних посібників та підручників, що стали значним внеском у розвиток юридичної науки. Напрямки його наукової діяльності на сучасному етапі – кримінальне право, проблеми теорії держави і права, конституційне право.

Талановитий науковець, творчо обдарована особистість, В. Я. Тацій досліджує широке коло кримінально-правових проблем: питання об'єкта, предмета та суб'єкта злочину, систематизації злочинів; кримінальна

відповідальність за злочини проти особи, держави, господарські злочини, злочини проти довкілля тощо. Він розвинув наукове вчення про суспільні відносини як об'єкт злочину, його заслугою є проведення чіткої класифікації об'єктів злочинів.

Значну увагу вчений приділив вивченню інтересу як складної соціальної категорії та його кримінально-правовим аспектам. В. Я. Тацій довів, що інтерес не може бути складовою структури суспільних відносин, це певною мірою самостійне явище. Разом із тим він заперечував проти штучного розриву і протиставлення категорій «суспільні відносини» та «інтерес», показавши їх нерозривний діалектичний зв'язок.

Проектуючи створене та розвинуте ним загальне вчення про об'єкт злочину на систему господарських злочинів, В. Я. Тацій дав визначення родового об'єкта цих злочинів, яке не втратило своєї актуальності навіть після тих істотних змін, що відбулися в економічній системі країни та її внутрішній структурі.

Проводячи наукові дослідження з кримінального права, формулюючи пропозиції з удосконалення чинного законодавства, В. Я. Тацій завжди керувався принципами верховенства права, законності, гуманізму, демократизму. Науковий доробок В. Я. Тація істотно впливає на правильне застосування чинного законодавства в кримінальному судочинстві, охорону прав та інтересів людини як головної цінності нашого суспільства.

Сфера наукової діяльності В. Я. Тація охоплює також низку актуальних напрямків сучасного правознавства. Він підготував багато наукових праць, присвячених методології правової науки, методології порівняльно-правових досліджень і, що важливо, методології правозастосування.

В. Я. Тацій активно розробляє теорію правової держави та напрями її формування в Україні, що знайшло своє відображення не тільки в його публікаціях, а й у Конституції України, проекті судово-правової реформи, законодавчих актах.

Один із напрямків наукової діяльності В. Я. Тація – проблеми конституційного права. Вчений всебічно обґрунтував пропозиції щодо структури парламенту, принципів організації законопроектного процесу, правової природи та ієрархії правових актів, які приймаються різними суб'єктами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, що матеріалізувалось у відповідних законопроектах.

В. Я. Тацій – визнаний організатор вищої юридичної освіти в Україні.

Очолюючи з 1987 року Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, він доклав чимало зусиль до організації його діяльності, створення належних умов для проведення навчального процесу, праці та відпочинку студентів, професорів, викладачів та співробітників. Сьогодні це провідний юридичний вищий навчальний заклад України, що готує висококваліфіковані кадри для різних сфер юридичної практики.

В. Я. Тацій зробив помітний особистий внесок в оновлення всієї системи юридичної освіти України, вдосконалення її змісту, покращання наукової організації і методичного забезпечення навчального процесу, розширення передових методів навчання, поглиблення інтеграції освіти, науки та юридичної практики.

Талановитий педагог, блискучий лектор, Василь Якович проводить значну роботу з підготовки науково-педагогічних кадрів. Під його керівництвом розпочали свій шлях у науку багато кандидатів і докторів юридичних наук. Упродовж багатьох років він очолював Експертну раду з юридичних наук при Міністерстві освіти і науки України, був членом Вищої атестаційної комісії України.

З 1993 року В. Я. Тацій – президент та дійсний член (академік) Національної академії правових наук України – вищої галузевої самоврядної наукової установи України, створеної за його ініціативи і безпосередньої активної участі. У 1997 році він обраний дійсним членом (академіком) Національної академії наук України (відділення історії, філософії та права).

Василь Якович Тацій проводить значну громадську роботу. Він є членом низки президентських та урядових комісій, громадських організацій, зокрема Комітету з Державних премій України в галузі науки і техніки, Науково-методичної ради при Генеральній прокуратурі України, Консультативно-експертної ради при МВС України, Науково-експертної ради СБУ, Президії НАН України, Міжвідомчої ради з координації фундаментальних досліджень, Бюро Ради Північно-Східного наукового центру НАН і МОН України, Ради Союзу юристів України, Координаційної ради Міжнародного союзу юристів, Міжнародної асоціації законодавства, Міжнародної асоціації юридичної методології, Ради директорів Європейської організації публічного права, Міжнародної асоціації кримінального права, головою ГО «Всеукраїнська асоціація кримінального права», віце-президентом Спільки ректорів вищих навчальних закладів України та ін.

Як член Конституційної комісії, він брав участь у розробці проекту

Конституції України 1996 року, був головою робочої групи Кабінету Міністрів з розробки Кримінального кодексу України 2001 року. Очолював урядову делегацію України на Дипломатичній конференції повноважних представників держав під егідою ООН по створенню Міжнародного Кримінального Суду. Брав участь у розробці проекту Статуту Міжнародного Кримінального Суду та підготовці багатьох інших законопроектів.

В. Я. Тацій брав активну участь у діяльності Конституційної Асамблеї. Комісією з питань правоохоронної діяльності під його керівництвом було здійснено чималу роботу: проаналізовано конституції інших країн, надано пропозиції щодо Концепції внесення змін до Конституції України, підготовлено проекти окремих розділів «Прокуратура», «Конституційний Суд України», запропоновано нові розділи до Конституції України – «Органи охорони Конституції та державного контролю» та ін.

Значну увагу В. Я. Тацій приділяє харківській громаді, беручи активну участь в її життєдіяльності не лише як керівник потужних навчального та наукового закладів, а й член виконавчого комітету Харківської міської ради, Харківського регіонального комітету з економічних реформ Харківської облдержадміністрації, перший заступник голови Координаційної ради з розроблення та реалізації проекту «Технополіс «П'ятихатки», член Харківської регіональної ради, Харківської науково-координаційної ради та ін.

Завдяки діяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого та Національної академії правових наук України Харків набув статусу провідного юридичного центру України. Зусиллями В. Я. Тація перетворюється й центр нашого міста. За його ініціативи в Харкові збудовано Палац студентів Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого – архітектурне «диво», обладнане за останнім словом техніки. Група архітекторів та будівників під керівництвом Василя Яковича, яка створила цей комплекс, відзначена Державною премією України в галузі архітектури. Палац студентів став місцем проведення міських та обласних масових заходів, святкових урочистостей і концертів. Триває робота з будівництва нового корпусу наукової бібліотеки навчального закладу – 10-поверхової будівлі загальною площею понад 16 тис. кв. м. Комплекс буде сучасним ресурс-центром, що акумулюватиме книжкові й електронні видання з проблем права.

Не оминає увагою Василь Якович і рідне місто Полтаву. 2002 року з метою забезпечення юридичними кадрами Полтавського та суміжних регіонів було створено Полтавський юридичний факультет (сьогодні – Полтавський юридичний

інститут Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого). Інститут має сучасну матеріальну базу, яка складається з навчальних корпусів, бібліотеки, спортивного комплексу з басейном, їдальні, студентського готелю тощо. Навчальний комплекс Полтавського юридичного інституту – це унікальна споруда, яка входить до п'ятірки найкращих будівель Східного регіону.

В. Я. Тацій опікується сучасними проблемами дитинства, сирітства, соціальної незахищеності, сімейного неблагополуччя. За його активної участі на Харківщині розпочався рух меценатської підтримки дитячих навчальних закладів для дітей-сиріт. Він став ініціатором створення в 1997 році Харківського обласного вищого гуманітарного училища для дітей-сиріт і дітей з неблагополучних і соціально незахищених родин.

В. Я. Тацій є головним редактором Вісника Національної академії правових наук України, відповідальним редактором наукометричного збірника наукових праць «Проблеми законності», головою наукової ради журналу «Право України», головним редактором електронного видання «Вісник Асоціації кримінального права України», головою редакційної ради газети «Vivat Lex», членом редакційних колегій та наукових рад ще низки видань.

В. Я. Тацій – почесний доктор Київського національного університету імені Т. Г. Шевченка, Харківського національного університету внутрішніх справ, Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, заслужений професор Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, почесний академік Острозького академічного братства, почесний академік спільноти академіків Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка, почесний професор Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля та ін.

За вагомі заслуги перед наукою та Українською державою В. Я. Тацій удостоєний звання Героя України з врученням ордена Держави й відзначений багатьма державними нагородами: орденами князя Ярослава Мудрого V, IV і III ступенів, орденом «За заслуги» II і I ступенів, Почесними грамотами Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України, орденом «Знак Пошани», двома медалями. Заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України у галузі архітектури та Державної премії України у галузі науки і техніки, Премії ім. В. І. Вернадського, Премії імені Ярослава Мудрого, Премії «Феміда-99». Має низку відомчих, громадських, церковних нагород та урядові відзнаки інших держав. Державний радник юстиції I класу.

Почесний громадянин Полтави, Харкова та Харківської області.